

Nyhedsbrev No. 1 – 2021

- **Formanden har ordet**
- **LAG-ordningen forlænges 2 år**
- **National FLAG-ordning i en overgangsperiode**
- **ØkoBornholm A/S er en realitet**
- **Evaluering af LAG og FLAG**
- **5 nye LAG-støttede projekter**
- **Nye ansøgningsfrister**
- **Generalforsamling og medlemskab**

Dato: 26. marts 2021

Formanden har ordet

I august 2020 fik LAG-Bornholm ny formand. Christian Prip tog over efter Jørgen Hammer, der har bestridt posten i imponerende 17 år! Christian udtaler:

Jeg har nu været formand for LAG/FLAG Bornholm i 7 måneder, og jeg har svært ved at forestille mig et mere meningsfyldt tillidshverv. At kunne være med til at støtte lokalt iværksætteri og den lokale og kulturelle identitet på Bornholm er et kæmpe privilegium. Med relativt små midler støtter vi ikke bare de, der ansøger, men også de øvrige bornholmere og gæsterne som efterspørger det vi støtter - kunsthåndværk og lokale fødevarer på øen ikke mindst.

Det har ellers været en udsædvanlig tid at være formand. Endnu har jeg ikke mødt de andre LAG-bestyrelsesmedlemmer til ansigt-til-ansigt-møder. Som så mange andre har vi mødtes bag skærmen. Men den dystre corona-tid har også bragt usædvanligt meget godt med sig. LAG-programperioden, der udløb i 2020, er blevet forlænget til 2022 med samme bevillingsniveau. Samtidig skal vi til at gennemføre en evaluering af vores indsats i den hidtidige programperiode. Det har vi fået eksperter med lokalkendskab til at udføre, nemlig Center for Regional- og Turismeforskning (CRT), der vandt udbuddet om opgaven. Jeg er sikker på, at evalueringen bliver et godt udgangspunkt for den bedst mulige indsats for LAG og FLAG i fremtiden.

For nu har vi lige fået endnu en glad nyhed, nemlig at ikke bare LAG-, men også FLAG-ordningen, der støtter lokalt fiskeri og andet iværksætteri ved kysten, fortsætter i det mindste nogle år endnu. Og endnu bedre: den ændres fra at være en EU-støtteordning til at blive en national ordning under landdistriktspuljen med mere fleksibilitet og mindre bureaukrati.

Meget tyder på, at pandemien, som har gjort så meget dårligt, har gjort noget godt for det vi i LAG/FLAG arbejder for, udvikling af landdistrikterne. Den store efterspørgsel efter boliger, som vi ser nu på Bornholm, ses også i andre danske landdistrikter. Flere byboere har i corona-tiden fået mere smag for den åbne himmel og naturen og mindre smag for det hektiske liv.

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne:
Europa investerer i landdistrikterne

Den Europæiske Union
Den Europæiske
Hav- og Fiskerifond

Sidst men ikke mindst er jeg glad for, at vi har fået en ny minister for landdistrikter Kåre Dybvad, som både ved en masse og interesserer sig for landdistriktspolitik. Det vidner om, at regeringen opprioriterer området.

Således opmuntret ser jeg frem til mange gode LAG/FLAG-ansøgninger og ønsker alle en strålende og snart corona-fri forår- og sommersæson.

LAG-ordningen forlænges 2 år

Kort før jul vedtog EU-kommissionen en såkaldt overgangsordning. Det betyder bl.a. at LAG-ordningen – som vi kender den – bliver forlænget med 2 år, frem til udgangen af 2022. Det betyder også at LAG-Bornholm fortsætter som hidtil – ud fra den bestående udviklingsstrategi. I første omgang har vi fået besked om at vi har samme budgetramme i 2021 som i 2020, hvilket betyder at LAG-Bornholm kan disponere over ca. 1,6 mio. kr. i tilskud til såvel jobskabelses- som livskvalitetsprojekter. Vi vil stadig have fokus på Bio- og oplevelsesøkonomi når det gælder jobskabelse, og styrkelse af lokal identitet samt sociale mødesteder i forbindelse med bedret livskvalitet.

National FLAG-ordning i en overgangsperiode

LAG-administrationen er flyttet fra Erhvervsministeriet over i Indenrigs- og Boligministeriet og hedder nu Bolig- og Planstyrelsen forkortet BPST. BPST skriver: *Forsinkelser i EU må ikke påvirke udviklingsprojekterne i de danske fiskeriområder. Derfor har regeringen sammen med alle Folketingets partier besluttet at oprette en national pulje til de lokale fiskeriaktionsgrupper (FLAG) på 16 mio. kr. årligt i 2021-2023....Under den kommende nationale ordning vil de eksisterende FLAG'er få mulighed for at prioritere midlerne...Støtteformålet vil fortsat være at bidrage til vækst og beskæftigelse i fiskeriområderne, ligesom midlerne også fremover uddeles gennem de lokale FLAG'er i henhold til deres lokale udviklingsstrategi....De lokale fiskeriaktionsgrupper giver tilskud til projekter og prioriterer midlerne på baggrund af deres egen lokale udviklingsstrategi. På den måde tildeles midlerne i forhold til de lokale udfordringer og styrkepunkter.*

LAG-Bornholm forventer på den baggrund at der i forbindelse med ansøgningsrunden til september vil kunne åbnes for ansøgninger relateret til det maritime område, hvor der bl.a. tidligere er ydet tilskud til en række sejler-turisme-projekter, Off-shore Center Bornholms netværk af maritime virksomheder - der står med mange gode muligheder i forbindelse med de nye vindmølleprojekter. Det planlagte maritime oplevelsescenter på Tejn Havn er ligeledes et af de spændende projekter støttet af den bornholmske FLAG-ordning. Vel vidende at fiskeriet omkring Bornholm stadig er på absolut nulpunkt, - så drømmer vi stadig om at se projekter der relaterer sig mere direkte til fiskeriet.

ØkoBornholm A/S er en realitet

I et tæt partnerskab mellem Foreningen ØkoBornholm, Danmarks Naturfredningsforening Bornholm og LAG-Bornholm lykkedes det kort før årsskiftet at nå i mål. Efter et halvt års arbejde med at sælge aktier, passerede vi minimums-tegningen på 3 mio. kr., og siden er A/S'et blevet etableret. Bestyrelsen for ØkoBornholm A/S er godt i gang med at finde den første ejendom, samt den (eller de) første forpagter/lejer (-e). Når den første ejendom er

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne:
Europa investerer i landdistrikterne

Den Europæiske Union
Den Europæiske
Hav- og Fiskerifond

købt, - er planen at der inden længe iværksættes en ny og længere tegningsrunde. Det handler langt fra "bare" om at eje jord. Det handler om at få så mange som muligt - landmænd, produktionsvirksomheder, distributionsvirksomheder og forbrugere - direkte involveret i den økologiske omlægning. Målet er på samme tid at styrke øens økonomi og forbedre miljø og biodiversitet.

Foreningen ØkoBornholm vil nu kaste sig over andre opgaver. En af de meget vigtige opgaver er at understøtte de øko-producenter der allerede findes på øen. Især dem der har svært ved at få hverdagsøkonomien til at hænge sammen, fordi de oplever at afsætningen går trægt, at de måske ikke føler at kunderne bakker dem nok op, - eller bare at tiden slet ikke slår til når man både skal knokle med marken og "butikken". LAG-Bornholm og DN-Bornholm agter fortsat at bakke op omkring økologiens udvikling på øen. Vi halter langt bagud i forhold til udviklingen på landsplan. Skal Bornholm blive "ægte grøn" er økologi en væsentlig hjørnesteen.

Evaluering af LAG og FLAG

De første projekter støttet af LAG-Bornholm blev startet op i 2015. Det var f.eks. Lykkelund gedemejeri, Udstyr til Wonderfestiwall, mikrobryghuset Penyllan i Tejn, o.m.a. Siden er det blevet til sammenlagt 78 LAG- og FLAG-indstillede projekter, der angiveligt har været med til at skabe rundt regnet 50 nye arbejdspladser. "Angiveligt" fordi tallet baserer sig på ansøgernes egne indberettede forventninger. Ca. ¼ af projekterne har haft almen karakter, der medvirker til at styrke den bornholmske identitet og har bidraget til at skabe nye - eller udvikle allerede eksisterende - sociale mødesteder. Alt dette står at læse i LAG-Bornholms udviklingsstrategi, - og er noget som alle projektudviklere har skulle forholde sig til. Men - er det så også sådan virkeligheden ser ud?

Som formanden udtaler ovenfor, så har bestyrelsen for LAG-Bornholm besluttet at gennemføre et evalueringsprojekt, hvor en uvildig 3.-part får til opgave at undersøge effekterne af LAG- og FLAG-indsatsen. Det forventes at evalueringsarbejdet kan sættes i gang i løbet af maj/juni, og være afsluttet inden årets udgang. Formålet med evalueringen er naturligvis også at opsamle erfaringer forud for igangsætning af den nye LAG-strategi der skal udarbejdes i løbet af 2022.

5 nye LAG-støttede projekter

På det seneste bestyrelsesmøde besluttede LAG-Bornholms bestyrelse at investere i 5 projekter. Anne Lass fra Østermarie blev indstillet til at modtage 75.000 kr. i tilskud til at opbygge en ny kunstnerplatform kaldet Beast. Projektet handler om indretning af atelier der skal anvendes til workshops og udstillinger. Der investeres 77.500 kr. i Den Bornholms Gårdbutik på Bjergbakkevej som til daglig drives kooperativt blandt en større kreds af gårdbutikkens leverandører. Midlerne skal gøre det muligt at øge frostlagerkapaciteten.

Et 3. jobskabende projekt har den rammende titel: Freia - et klenodie vender hjem. Danmarks ældste stålskonnert Freia er bygget i 1897 i Rønne, og har seneste mange år sejlet rundt i andre danske farvande. Nu ser det ud til at skonnerten vender hjem til Bornholm, hvor ejeren af skonnerten, med projektet, lægger op til at involvere og dele ejerskabet, samt tilbyde såvel turistsejls som medlemsaktiviteter på

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne:
Europa investerer i landdistrikterne

Den Europæiske Union
Den Europæiske
Hav- og Fiskerifond

og omkring skibet. Projektet kan se frem til 110.000 kr. fra LAG-Bornholm.

2 almennyttige projekter blev indstillet til at modtage LAG-tilskud. Tejn borgerforening kan se frem til at modtage 125.000 kr. til et formidlingsprojekt kaldet "Røgerinoen og Røgerita". Lokale såvel som gæster i byen kommer fremover til at kunne gå en tur i byen hvor temaet er de mange gamle røgeri-skorstene. Ved hjælp af et lille kort, de såkaldt QR-koder og en masse indtalte fortællinger, tilbydes helt nye oplevelser i Tejn. Endelig indstilles RIK til at få 125.000 kr. i tilskud til istandsættelse af nye lokale særligt rettede mod deres meget store pigeafdeling. Deres gamle klubhus er indrettet med ét stort fællesbaderum og en meget lille omklædningsrum til pigerne. Da Viking bygger nyt og er flyttet fra deres gamle motionshus, har RIK fået mulighed for at overtage dette. Projektet bæres først og fremmest igennem af rigtig mange frivillige timer fra medlemmerne.

Nye ansøgningsfrister

Grundet overgangsår, ny overgangsordning for FLAG-indsatsen, samt ikke mindst en projekt-pukkel hos Bolig- og Planstyrelsen, er ansøgningsfristerne ændret. Næste ansøgning under LAG-ordningen har deadline d. 15. maj. Årets 3. og sidste runde LAG-ansøgning får deadline d. 15. september. Den nye FLAG-overgangsordning giver blot én ansøgningsrunde i 2021, og her har Bolig- og Planstyrelsen netop meddelt at de beslutter deadline. LAG-Bornholm har en idé om at vi vil kunne slå denne sammen med vores 3. runde ansøgninger under LAG-ordningen. Endelige frister annonceres på vores facebook- og www-hjemmeside så snart vi kender disse.

Generalforsamling og medlemskab

Årets generalforsamling er indtil videre aftalt at skulle foregå tirsdag d. 27. april. Men da corona-restriktionerne stadig driller, er det med stort forbehold. Såfremt der åbnes for større forsamlings - f.eks. op til 50 - vil vi kunne gennemføre generalforsamlingen fysisk.

Bolig- og Planstyrelsen har meddelt FLAG'erne, at såfremt man ønsker at få del i overgangsordningen for FLAG, da kræves der en generalforsamlingsbeslutning senest 17. maj. Såfremt der ikke er udsigt til at kunne mødes fysisk inden d. 17. maj, da vil årets generalforsamling komme til at foregå virtuelt. Medlemmer vil blive orienteret og inviteret direkte via e-mail.

I foreningen LAG-Bornholm er der i dag registreret ca. 100 medlemmer. Det er gratis at være medlem, og vi vil meget gerne have flere medlemmer. Kunne du tænke dig at blive medlem: Send en mail til hjj@lag-bornholm.dk med navn og adresse.

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne:
Europa investerer i landdistrikterne

Den Europæiske Union
Den Europæiske
Hav- og Fiskerifond